

Vides aizsardzības vadlīnijas saules parku attīstībai Latvijā?

27/11/2024, Radisson Blue Latvia, Rīga, Latvija

Baiba Vitajevska-Baltvilka, Latvijas Dabas fonds

<https://ldf.lv/biblioteka/>

Vadlīniju nolūks

- veicināt ilgtspējīgu un efektīvu **saules parku attīstību** Latvijā, saglabājot **dabas un ainavas vērtības**
- nodrošināt, ka pieaugošā saules enerģijas projektu attīstība nepasliktina dabas stāvokli vai pat veicina ekosistēmu saglabāšanu
- sekmēt **atbildīgas prakses** projektēšanā, būvniecībā, uzturēšanā un demontāžā

Saules parku potenciālās ietekmes uz vidi

Uz biotopiem:

- biotopu iznīcināšana;
- biotopu fragmentācija;
- arī biotopu stāvokļa uzlabošana

Uz sugām:

- trokšņa un gaismas piesārņojums;
- dzīvotņu zudums;
- dzīvotņu degradācija;
- barības bāzes sarukums;
- migrācijas ceļu fragmentācija;
- slazda un sadursmes riski;
- slēptuvju, patvēruma nodrošinājums

Uz vides kvalitāti:

- augsnes degradācija;
- ūdens aprites un kvalitātes degradācija

Uz klimatu:

- SEG emisiju rašanās;
- arī oglekļa piesaiste

Saules parku potenciālās ietekmes uz vidi

Uz **ainavu** (vizuālā ietekme):

- ainavas vizuālās kvalitātes pasliktināšanās;
- skata uz kultūras mantojuma objektiem degradācija

Potenciālas sinerģijas **aramzemēs, kūdras ieguves vietās:**

- veģetācijas atjaunošana/atjaunošanās;
- augsnes un ūdens kvalitātes uzlabošanās;
- augsnes un ūdens piesārņojuma samazinājums;
- SEG emisiju samazinājums un oglekļa piesaiste

Vadlīnijas: kur **ATTĪSTĪT** saules parku?

✓ uz mākslīgām virsmām

- uz ēku jumtiem;
- virs autoceļiem;
- virs stāvlaukumiem

✓ degradētās teritorijās

- degradētās rūpnieciskās teritorijās;
- pamestās derīgo izrakteņu ieguves vietās;
- lidlaukumos;
- atkritumu poligonos vai izgāztuvēs;
- ar invazīvajām sugām aizaugušās teritorijās pie rūpnieciskām teritorijām vai piepilsētā

✓ lauksaimniecībā izmantojamās zemēs

Vadlīnijas: kur **NEATTĪSTĪT** saules parkus?

✘ ĪADT zonās

- dabas rezervātu;
- stingrā režīmā;
- regulējamā režīmā;
- dabas liegumu;
- ainavu aizsardzības;
- kultūrvēsturiskajās

✘ ES nozīmes aizsargājamajos biotopos

✘ virs dabiskām ūdenstilpēm

Vadlīnijas: kur **NEATTĪSTĪT** saules parkus?

- ✘ **nacionālas nozīmes ainaviski vērtīgajās teritorijās**
- ✘ **vietējas nozīmes aizsargājamās teritorijās un to buferzonā**
 - kultūrvēstures un dabas;
 - ainaviski vērtīgās
- ✘ **valsts aizsargājamu kultūras pieminekļu teritorijās**

Vadlīnijas: kur **ATTĪSTĪT** saules parkus **pēc pozitīva atzinuma?**

Biotoņu eksperta:

- ? īpaši aizsargājamo sugu atradnēs un dzīvotnēs;
- ? nozīmīgās gājputnu pulcēšanās vietās;
- ? ilggadīgajos zālajos ar augstu ES nozīmes biotopu veidošanas potenciālu;
- ? mežos un laucēs;
- ? virszemes ūdensobjektu aizsargjoslā <10 m no krotas/krants;
- ? nogāzēs, kuru slīpums ir >30°;
- ? teritorijās ar kūdraugsneņiem, kurās jāierīko meliorācijas sistēma

Vadlīnijas: kur **ATTĪSTĪT** saules parkus **pēc pozitīva atzinuma?**

Ainavu eksperta:

- ? ainavu areālos, kuri **jutīgi pret lielu ražošanas objektu integrēšanu**;
- ? redzamības zonā (<2 km) no **ainaviski vērtīgajiem ceļu posmiem un skatu punktiem**;
- ? redzamības zonā no **skatu torņiem** (<3 km) vai **skatu laukumiem** (<1 km);
- ? <1,5 km attālumā no **kultūras pieminekļa**, ja tiks ietekmēta vizuālā uztveramība
 - arhitektūras;
 - pilsētbūvniecības;
 - industriālā;
 - mākslas;
 - vēsturiska notikuma vietas;
 - arheoloģijas

Vadlīnijas: kur **ATTĪSTĪT** saules parkus **pēc pozitīva atzinuma?**

Ainavu eksperta:

- ? ainavu areālos, kuri **jutīgi pret lielu ražošanas objektu integrēšanu**;
- ? redzamības zonā (<2 km) no **ainaviski vērtīgajiem ceļu posmiem un skatu punktiem**;
- ? redzamības zonā no **skatu torņiem** (<3 km) vai **skatu laukumiem** (<1 km);
- ? <1,5 km attālumā no **kultūras pieminekļa**, ja tiks ietekmēta vizuālā uztveramība
 - arhitektūras;
 - pilsētībūvniecības;
 - industriālā;
 - mākslas;
 - vēsturiska notikuma vietas;
 - arheoloģijas

Vadlīnijas: **datu avoti**

Dabas dati:

Dabas datu pārvaldības sistēma "Ozols"

ozols.gov.lv/pub

- ES nozīmes aizsargājāmie biotopi;
- Īpaši aizsargājamo sugu atradnes un dzīvotnes

Lauku bloku karte

karte.lad.gov.lv

- Ilggadīgo zālāju laukumi

Vides dati:

Meliorācijas kadastra informācijas sistēma

melioracija.lv

Vēsturiskā augsnes digitāla datubāze

geolatvija.lv/main?geoproduct=open&geoProductId=289

Zemes virsmas slīpuma modelis

lvmgeo.lv/dati/tabmenu-two/zemes-virsmas-slipuma-modelis

Vadlīnijas: **datu avoti**

Ainavu dati:

Latvijas digitālais ainavu atlants

experience.arcgis.com/experience/6c0b5c1cfaaa4bffb3c44b79158cd93c/

- Nacionālas nozīmes ainavas;
- Ainaviski vērtīgas teritorijas;
- Ainavu areālu jutīgums

Informācijas sistēma "Mantojums"

karte.mantojums.lv

- Kultūras mantojuma objekti

LVM GEO

lvmgeo.lv/kartes

- Skatu torņi (u.c. dati)

Latvijas ģeotelpisko datu portāls

geolatvija.lv

- Plānošanas dokumenti

Vadlīnijas: nepieciešamie atzinumi un plāni

•❖ **sertificēta biotopu eksperta atzinums**

- nelabvēlīgās ietekmes uz mazināšana;
- pozitīvās ietekmes nodrošināšana;
- būvdarbu uzsākšanas laiks;
- augsnes saglabāšana;
- meliorācijas ietekmes mazināšana, ja to paredzēts atjaunot vai pārbūvēt;
- nelabvēlīgās ietekmes mazināšana, ja izbūve virs mākslīga ūdens objekta;
- teritorijas apsaimniekošana un apsaimniekošanas pasākumu monitorings

•❖ **sertificēta ainavu eksperta atzinums**

- nelabvēlīgās ietekmes mazināšana;
- pozitīvās ietekmes nodrošināšana

> 2 ha / > 2 MW

(izņemot teritorijās
ar ierobežojumiem)

Vadlīnijas: nepieciešamie atzinumi un plāni

• teritorijas rekultivācijas plāns

- konstrukciju demontāža;
- bioloģiskās daudzveidības un ainavas elementu saglabāšana;
- biotopu saglabāšana un atjaunošana;
- augsnes aizsardzība un rekultivācija;
- turpmākā zemes izmantošana

• sabiedrības iesaistes un informēšanas plāns

- informācija par projektu;
- iesaistes mehānismi;
- atgriezeniskās saites nodrošināšana

> 2 ha / > 2 MW

(izņemot teritorijās
ar ierobežojumiem)

Turpmākie soļi

- visu iesaistīto pušu **dialoga turpināšana**
- vadlīniju **nosacījumu pilnveidošana**
- **vietējo kopienu iesaistes diskusijā turpināšana**
- vadlīniju nosacījumu iestrāde **normatīvajā regulējumā**

